

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

KORONAVİRÜS (COVID19) SALGINI SIRASINDA CİNSEL YÖNELİM VE CİNSİYET KİMLİĞİNE DAYALI ŞİDDET VE AYRIMCILIK

Birleşmiş Milletler Bağımsız Uzman Raporu

KORONAVİRÜS (COVID19) SALGINI SIRASINDA CİNSEL YÖNELİM VE CİNSİYET KİMLİĞİNE DAYALI ŞİDDET VE AYRIMCILIK

Çeviri: Cemre Şahin

Editör: Yıldız Tar - Yasemin Öz

Yayımlayan: Kaos GL Derneği

Birinci Baskı: Ekim 2021, Ankara

Tasarım: Ceket Medya

Basım: OnAda Tanıtım Basım Promosyon
Organizasyon San. ve Tic. Ltd. Şti.

Basım Yeri: Atalay Konfeksiyon Matbaacılık
Süzgün Cad. No: 7 Altındağ / ANKARA
Sertifika No: 47911

Kaos GL Derneği

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere-Ankara

Telefon: +90 (545) 340 82 28

Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosgldernegi.org

www.kaosgldernegi.org

www.kaosgl.org

Bu kitap parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

Bu yayın, Avrupa Birliği'nin ve İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı'nın (SIDA) desteklediği Eşit Haklar İçin Savunuculuğu Güçlendirme projesi kapsamında çevrilmiş ve yayımlanmıştır. İçerik tamamıyla Kaos GL'nin sorumluluğu altındadır. Avrupa Birliği'nin veya SIDA'nın resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir.

Yetmiş beşinci seans

A/75/150.

Geçici gündemin 72 (b) maddesi*

İnsan haklarının teşviki ve korunması: insan hakları ve temel özgürlüklerden etkin bir şekilde yararlanmayı geliştirmeye yönelik alternatif yaklaşımlar da dahil olmak üzere insan hakları sorunları

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığa karşı koruma

Genel Sekreterin Notu

Genel Sekreter, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığa karşı korunma konusunda Bağımsız Uzman Victor Madrigal-Borloz'un İnsan Hakları Konseyi'nin 41/18 sayılı kararı uyarınca sunduğu raporunu Genel Kurul'a iletmekten onur duyar.

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığa karşı koruma hakkında Bağımsız Uzman Raporu, Victor Madrigal-Borloz

Koronavirüs (COVID19) salgını sırasında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılık

Özet

Bu raporda, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığa karşı korunma konusunda Bağımsız Uzman, Victor Madrigal-Borloz, koronavirüs hastalığı (COVID-19) pandemisinin lezbiyenler, geyler, biseksüeller ve translar (LGBT) ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin, toplulukların ve/veya popülasyonların insan hakları üzerindeki etkisini tartışıyor.

I. Giriş

1. Koronavirüs (COVID-19) pandemisi, dünyanın tüm bölgelerinde yaygın olan eşitsizlikleri şiddetlendiren benzeri görülmemiş bir küresel sorundur. Genel Kurul, "salgından en çok etkilenenlerin en yoksul ve en savunmasız kişiler olduğunu" kabul eder(1), ve Genel Sekreter, "acil müdahale gerektiren derin ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri ve yetersiz sağlık ve sosyal koruma sistemlerini vurgulamaktadır. Kadınlar ve erkekler, çocuklar, gençler ve yaşlılar, mülteciler ve göçmenler, yoksullar, engelliler, gözetimdeki kişiler, azınlıklar ve lezbiyenler, geyler, biseksüeller, translar ve interseksler (LGBTİ), bu durumdan farklı şekilde etkilenmektedir"(2)
2. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığa karşı koruma konusunda Bağımsız Uzman Victor Madrigal-Borloz, pandeminin yol açtığı zararın küresel mahiyetinin farkındadır: Cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığa maruz kalan kişiler de dahil olmak üzere tüm insan nüfusunun, yaşamı tehdit eden hastalıklar, karantina sırasında aile içi şiddet, izolasyon ve stresin yarattığı ruh sağlığı sorunları ve her zaman var olan finansal yıkım endişesi ve bunun sağlık, eğitim, istihdam ve barınma gibi hayati önem taşıyan sektörlere erişim üzerindeki potansiyel etkisi gibi konulardan etkileneceği açıkça ortaya çıkmıştır.
3. Bununla birlikte, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde şiddet ve ayrımcılığa maruz kalan kişiler, topluluklar ve halklar, kendilerini dışlanma ve yoksulluğa mahkum eden bir dezavantajla beraber pandemi ile karşı karşıya kalmışlardır ve bu nedenle diğer kesimlerle aynı şartlar altında pandemi ile yüzleşememektedir.
4. Dünya Sağlık Örgütü'nün COVID-19'u pandemi ilan ettiği 9 Mart 2020'de, bu pandeminin insan haklarından yararlanma üzerindeki etkisinin benzeri görülmemiş seviyelerde olacağı anlaşıldı ve dünya genelinde lezbiyenlerin, geylerin, biseksüellerin ve transların (LGBTİ) ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin yaşamları üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi Bağımsız Uzman'ın çalışmalarının temel bir parçası haline geldi. 27 Mart 2020'de yayınlanan açık mektupla geniş kapsamlı bir diyalog süreci başlatıldı, 30 Nisan - 1 Mayıs 2020 döneminde üç sanal Belediye Binası toplantısı düzenlendi ve aktivistleri, insan hakları savunucularını, sivil toplum liderlerini, hükümet yetkililerini ve akademisyenleri bir araya getiren üç düzineden fazla sanal istişare ve toplantı yapıldı. Toplamda 100'den fazla ülkeden 1000'den fazla kişi, pandeminin LGBTİ ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler üzerindeki etkilerine dair kanıtlar ve bakış açıları ile katkıda bulundu.
5. 17 Mayıs 2020'de Bağımsız Uzman, pandeminin LGBTİ üzerindeki etkisine ilişkin bir açıklamada 96 Birleşmiş Milletler uzmanı ve bölgesel bağımsız uzmanlardan oluşan bir gruba katıldı.
6. 18 Haziran 2020'de Bağımsız Uzman, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılık içermeyen COVID-19 müdahalesine ilişkin ASPIRE Kılavuzlarını (4) iletmış ve geniş bir paydaş kitlesi tarafından değerlendirilmeleri için bir sosyal medya kampanyasını başlatmıştır.
7. Bu rapor, bu süreçteki bir sonraki adımdır ve Bağımsız Uzmanın COVID-19'un LGBTİ ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler üzerinde orantısız bir etkisi olduğu sonucuna vardığı temelde mevcut olan; pandemiye verilen yanıtın daha önce kendisi tarafından tanımlanan sosyal dışlanma ve şiddet kalıplarını yeniden ürettiğini ve şiddetlendirdiğini ve pandemi müdahalesinin şiddet ve ayrımcılık içermemesini ve dolayısıyla uluslararası insan hakları hukukunun ilkelerine uygun olmasını sağlamak için Devletler ve diğer paydaşlar tarafından acil önlemlerin alınması gerektiği gibi çok çeşitli bulguları özetlemektedir.
8. Bağımsız Uzman, İnsanlığın 2020'de içinde bulunduğu bu olağanüstü dönemeç bağlamında Bağımsız Uzmanı ve onun katkı çağrısını daha fazla kişiye ulaştıran herkese karşı kendisini derinden borçlu hissetmektedir.

II. Pandemi sırasında lezbiyenlerin, geylerin, biseksüellerin ve transların (LGBTİ) ve cinsiyet çeşitliliği olanların insan hakları endişeleri

9. 96 Bağımsız Uzman, 17 Mayıs 2020 tarihli ortak açıklamalarında, "tüm enlemlerde, LGBTİ'lerin yoksullar, evsizler ve sağlık hizmetlerine erişemeyenler arasında orantısız bir şekilde temsil edildiğini ve pandeminin bir sonucu olarak da özellikle etkilenebilecekleri anlamına geldiğini kabul etmiştir... Bu eşitsizlik ve ayrımcılık deneyimleri, engellilik, yaş, etnik köken/ırk, cinsiyet, yerli veya azınlık statüsü, sosyoekonomik statü ve/veya kast, dil, din veya inanç, siyasi görüş, ulusal köken, göç veya yerinden edilme, medeni ve/veya annelik durumu, kentsel/kırsal konum, sağlık durumu ile daha da artmaktadır. Devletler ve işletmeler ve inanç temelli

kuruluşlar da dahil olmak üzere diğer paydaşlar, pandeminin etkisini anlamlı bir şekilde ele alacaklarsa, LGB-Tİ'lerin tüm bu kimliklerin anlamlı bir kesitini temsil ettiğini kayıtsız şartsız kabul etmeli ve buna göre hareket etmelidirler.” (6)

10. 2016 yılında yetkinin oluşturulmasından bu yana, yetki sahipleri kendilerini dışlanma ve yoksulluk döngülerinin yanı sıra damgalama, şiddet ve ayrımcılık arasında var olan cinsel yönelimlerine ve cinsiyet kimliklerine göre özgürce ve açık bir şekilde yaşamaya karar verirlerse, pek çok LGBTİ'nin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin mahkum edildiği ayrılmaz bağlantıların kanıtlarını gün ışığına çıkarmaya adanmışlardır, Covid-19 pandemisi, şiddetli insani, sosyal ve finansal maliyetleri sebebiyle bahsettiğimiz zorlukları eğitimsiz gözle bile belirgin hale getiren ve bu nedenle göz ardı edilmelerini imkansız kılan bir büyüteç görevi görür.

A. Şiddet

11. Bağımsız Uzman, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığın LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin yaşanmış deneyimlerine nasıl dahil olduğunu belgelemiştir. Pandemi bağlamında, evde kalma yönergeleri, tecrit, artan stres ve saygısız aile üyelerine maruz kalma, özellikle yaşlılar ve gençler üzerinde etkili olmak üzere(7) şiddet riskini artırmaktadır.(8) İkinci grupta yer alanlar için evde olmak – muhtemelen bilgisayar ekipmanını ve küçük alanları paylaşmak(9)– “ifşalanma” riskini artırır.(10) Bir sunumda, pandemiden önce bile gençlerin depresyon, anksiyete, madde kullanımı ve intihara yönelik önemli ölçüde artmış risk altında olduğunu altı çizilmişti,(11) güncel durumda ise genç LGBTİ'ler ile ilgili beş temel endişe alanının altı çizilmiştir:
 - (a) Olumlu sosyal etkileşimlerde azalma;
 - (b) Olumsuz sosyal etkileşimlerde artış;
 - (c) Ekonomik baskı;
 - (d) İşsizlik endişeleri;
 - (e) Barınma istikrarsızlığı
12. Araştırmalar, belirli bağlamlarda lezbiyenlerin, geylerin ve biseksüellerin yüzde 40'a kadarının yalnız yaşadığını öne sürse de(12) daha yaşlı LGBT ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin yalnız yaşama olasılıkları ve sosyal izolasyon deneyimleri artmıştır ve fiziksel sağlıkları kötüleşmiştir. Ayrımcılık ve taciz korkusu(13) veya yüksek maliyetler nedeniyle, yaşlılar için yemek merkezleri gibi sağlık ve yaşlılık hizmetleri sağlayıcılarına ulaşma olasılıklarının yaşlılarından daha düşük olduğu bildirilmektedir. (14) Ailenin reddi ve belirli aile biçimlerinin tanınmasındaki sınırlamalar ve yardımcı üreme tekniklerine sınırlı erişim, genellikle daha yaşlı LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliği olan kişilerin bakım desteği için seçtikleri aileden destek alma olasılıklarının daha yüksek olduğu anlamına gelir. Bu faktörler bir araya geldiğinde, yaşlı LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler barınma güvenliği konusunda güvencesiz durumlarda kalabilir ve resmi sosyal bakım ihtiyacı olasılığını artırabilir.(15)
13. İran İslam Cumhuriyeti'nde yakın zamanda yapılan bir ankette, yanıt verenlerin yüzde 50'den fazlası artan şiddete maruz kalmışlardı; kalan yüzde 50'nin karantinadan önce şiddete maruz kalanları için önemli bir değişiklik olmamıştı.(16) Avrupa ile ilgili beyanlar, anket yapılan ülkelerin çoğunda aile içi şiddette bir artış olduğunu bildirdi.(17) Örneğin, Karadağ'da aile içi şiddet mağdurlarıyla çalışan bir LGBTİ örgütü, “evde kal” politikalarının uygulanmasından bu yana aile içi şiddet ve istismara maruz kalan insanlardan gelen destek talebinde neredeyse yüzde 300'lük bir artış bildirdi, İtalya ve Fransa'da da benzer artışlar bildirildi.(18) Singapur'da gerçekleştirilen bir anket, katılımcıların yarısının cinsel yönelimlerine veya cinsiyet kimliklerine düşman olan ortamlarda yaşadığını bildirdiğini (19) ve Tayland'daki bir anket, katılanların yüzde 14'ünün (20) yakınlarından ve ailelerinden maruz kaldıkları, cinsiyetlerine dayalı şiddetin arttığını bildirdi.
14. Hareket kısıtlamaları, polis kontrollerinin kötüye kullanım riskinin arttığı bir durum yarattı: COVID-19 ile mücadele için alınan istisnai önlemler kapsamında, Bağımsız Uzman seçici tutuklamalar hakkında bilgi almıştır. Verilen verilen bilgiler arasında; (21) sosyal medyada isimlerini belirten canlı video yayınlarında gey erkeklerin öpüşmeye, dans etmeye ve sınav çekmeye zorlanmaları;(22) Kaydedilen videolarda trans kadınlara erkek olmak istediklerini haykırmaları emredilmesi; keyfi gözaltılar ve kamusal alanda LGBT ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilere yönelik kötü muamele ve şiddette genel bir artış gibi olaylar mevcuttur.

15. Şiddet açıkça sadece fiziksel değil, aynı zamanda psikolojiktir. Sosyoekonomik istikrarsızlık, kötü niyetli ortamlardan ayrılamama ve anksiyetenin şiddetlenmesi ve zihinsel ve duygusal esenlikle ilgili diğer var olan koşullar nedeniyle, LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğe sahip kişiler pandemiden önemli ölçüde etkilenmiştir. Örneğin bir Doğu Avrupa örgütü (23) Moldova Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu ve Gürcistan'da psikolojik yardım taleplerinin iki katına kadar arttığını, bildirdi. İran İslam Cumhuriyeti'nde bir ankete katılanların yüzde 85'inden fazlası ruh sağlığının bozulduğunu bildirdi,(24) ve Belçika'da ruh sağlığı desteği sağlayan bir servis, arayan kişinin intihar etmeyi düşündüğü vakalarda dört kat artış olduğunu bildirdi.(25)

B. Kriminalizasyon

16. LGBTİ'lerle ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerle ilgili olarak kriminalizasyon, her zaman temel insan hakları ve hizmetlere erişimleri önünde önemli engeller yaratmıştır ve etken bir faktör olmaya devam etmektedir. Uganda'da, Hükümetin COVID-19 ile ilgili sokağa çıkma yasağı emri vermesinden hemen sonra, komşular ve güvenlik güçleri bir LGBT sığınma evine baskın düzenledi ve sığınaktaki 23 kişi tutuklandı. Sığınma evinde "eşcinsellik" kanıtı bulmak için arama yapıldı. Tutuklananlardan ikisi dövüldü ve hepsi cinsel yönelimleri nedeniyle sözlü sataşmalara maruz kaldı. Gözaltına alınanlardan 19'u resmen "hastalık yayma olasılığı bulunan ihmalkar bir davranışta bulunmak" ve "yasal emirlere itaatsizlik etmek"le suçlandı.(26)
17. Suç olmaktan çıkarmanın uygulandığı yerlerde bile, ilgili nüfus ve sivil toplum kuruluşları nezdinde gerekli güveni oluşturmak için somut önlemler gerekecektir.(27)
18. Zulüm, baskıcı ortamlarda meydana gelir. Bir başvuruda(28), Mısır'da eşcinselliğin kağıt üzerinde yasal, ancak fiili olarak yasadışı olduğu ve yasal olarak cinsiyet değiştirmenin erişilebilir olmadığı belirtildi. Salgın olmayan koşullar altında bile, LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler için sağlık hizmetlerine erişim özellikle zordur. Eşcinsellik "ahlaksızlık" suçlamalarıyla bastırılıyor ve translık patolojik hale getirilerek kurumsal şiddet, işkence, ayrımcılık ve keyfi gözaltılarla sonuçlanıyor. (29) Bir sağlık krizi sırasında, LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler tıbbi yardım bile istemeyebilmektedirler, bu da onları daha yüksek risk altına sokmaktadır.

C. Şeytanlaştırma

19. LGBTİ'lerin yaşamlarının günah keçisi ve nefret yakıtı olarak kullanılması, pandemiye verilen tepkilerde de açıkça görülmektedir. Dünyanın dört bir yanında, LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler ve LGBTİ haklarındaki ilerlemeler doğal afetlerden sorumlu tutuluyor ve bazı dini ve siyasi liderlerin LGBTİ'leri ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişileri günah keçisi ilan etmesiyle birlikte COVID-19 bir istisna değil; UNAIDS'in belirttiği gibi, ikincil hissedilen "COVID-19 pandemisi sırasında hastalık vektörleri olarak seçiliyor, suçlanıyor, istismar ediliyor, hapsediliyor ve damgalanıyor"(30)
20. Dünyanın dört bir yanındaki paydaşlar, pandeminin ayrımcı bir dil aracılığıyla araçsallaştırıldığını bildirdi ve dini ve siyasi liderler tarafından pandemiye LGBTİ'lerin, ailelerinin veya sosyal gruplarının ve kurumlarının varlığıyla ilişkilendiren birçok açıklama yapıldığını bildirdi. (31)
21. Sadece birkaç örnek vermek gerekirse, Bağımsız Uzman, Ukrayna(33) ve Gürcistan(34) dahil olmak üzere en az 12 Avrupa ülkesinde(32), Türkiye'de(35) ve Irak'ta,(36) Gana'da(37) Liberya(38) ve Zimbabve(39) ve Amerika Birleşik Devletleri'nde(40) bu tür açıklamalar hakkında bilgi almıştır. Bu alanda sosyal medyanın rolü de göz ardı edilemez.

D. Cinsiyet kimliğinin yasal olarak tanınması

22. Özellikle dünyadaki çoğu ülkede yasal bir cinsiyet tanıma olmadığı göz önüne alındığında, pandeminin sonuçlarının translarda daha da kötüleştiği konusunda önemli bir fikir birliği(42) vardır. Kimlik ve cinsiyet ifadesi ile eşleşen kimlik belgelerinin olmaması acil müdahale gerektiren bir risk faktörüdür ve bazı durumlarda insani yardımın reddedilmesiyle sonuçlanacaktır.(44) Bir başvuruda(45), Hindistan'da merkezi Hükümetin birkaç yardım paketi duyurmuştur; ancak kimlik bilgilerine erişim, yardım desteği ve yiyecek tayınını almak için bir ön koşul olarak duyurulmuştur ve birçok trans geçerli kimlik bilgilerine sahip olmadığı için kamu yardımından yararlanamamışlardır.(46)

23. Pandemi sırasında adli hizmetlerin "gerekli" görülen hizmetlerle sınırlandırıldığı ülkelerde, yasal cinsiyet tanıma süreçleri "zorunlu olmayan" olarak sınıflandırıldığı için genel olarak durduruldu(47) ve Bağımsız Uzman, yasal cinsiyet tanıma eksikliği ile mal ve hizmetlere erişim sorunları ve hatta artan güvenlik önlemleri bağlamında ev dışında güvenli bir şekilde seyahat etme yeteneği ya da cinsiyete dayalı sokağa çıkma yasakları uygulandığında evini terk etmede yaşanan zorluk arasındaki bağlantıya dair çok sayıda rapor aldı.
24. Pandemi, bazı durumlarda, sağlık sorunlarıyla açık bir bağlantısı olmayan kısıtlayıcı yasalar çıkarmak için bir neden olarak kullanılmıştır: Bağımsız Uzman örneğin, transların cinsiyetlerini yasal olarak değiştirmelerini yasaklayan yasal bir değişiklikle ilgili endişelerini ifade etmek için Macaristan Hükümeti ile temasa geçmiştir. (48) Bazı yasa koyucular, pandemi bahanesini kullanarak, HIV'e maruz kalma, HIV durumunu ifşa etmeme ve bulaştırma için cezaları artıran hükümler onaylamıştır - bu durum HIV ile yaşayan kişilere karşı damgalamayı şiddetlendirmektedir.(49)

E. Yoksulluk

25. Genel olarak, LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler yoksulluktan orantısız bir şekilde etkilenir(50) ve sonuç olarak pandemi sırasında bu durumdan daha fazla etkileneceklerdir. Örneğin, Bangladeş'te bir sivil toplum kuruluşu tarafından yakın zamanda yürütülen bir anket, ankete katılanların yüzde 86'sının hiç tasarrufu olmadığını ve yüzde 82'sinin ankettten önceki haftalarda hiç gelir elde etmediğini ortaya koydu. (51) Diğer kaynaklar, transların genellikle özel tefecilerden alınan parayla çoklu kredi sistemlerine hapsediklerini belgeliyor. (52)
26. Araştırmalar, pandemiden önce bile, belirli bağlamlarda her üç LGBTİ'den birinin herhangi bir zamanda gıda güvensizliği yaşadığını ve bunların yüzde 66'sının kadın olarak tanımlandığını gösteriyor.(53) Pandemi müdahale ve iyileşme ile etkileşime giren tüm sektörlerde LGBTİ'ler için genel olarak daha kötü sonuçların arkasında yoksulluk da yatmaktadır.(54) Örneğin, tıbbi bakımı karşılayabilmek ve tıbbi bakıma erişebilmek, COVID-19 testinin yanı sıra hastalığın semptomlarını tedavi etmek için gerekli olmakla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri'nde yakın zamanda yapılan bir araştırma(55), LGBTİ'lerin sağlık güvencesinden veya tıbbi olarak gerekli olduğunda bile doktora gitmek için parasal kaynaklardan yoksun olma olasılığının yaşlılarına göre daha yüksek olduğunu belirledi; Genel nüfusun yüzde 12'si ile karşılaştırıldığında, LGBT kişilerin yüzde 17'sinin herhangi bir sağlık sigortası yoktur; etnik azınlıklardan LGBTİ'lerin yüzde 23'ü, yetişkin transların yüzde 22'si ve etnik azınlıklardan olmayan yetişkin transların yüzde 32'sinin herhangi bir sağlık güvencesi yoktur. Aynı çalışma, her beş yetişkin LGBTİ'den birinin, parası yetmediği için gerektiğinde doktora gidemediğini ortaya koydu. Siyah yetişkin LGBTİ'ler (yüzde 23), Latin yetişkin LGBTİ'ler (yüzde 24) ve tüm trans kadınlar (yüzde 29), maliyetler nedeniyle doktora gitmekten kaçınmaktadır.
27. Bağımsız Uzman, LGBTİ'lerin mali durumunun istikrarsızlığının kendisine yapılan sunumlarda ve mevcut bilgi tabanında(56) sabit olduğunu ve yaşam koşullarındaki kötüleşmeyle ilgili büyük bir endişenin mevcut olduğunu belirtmektedir.

F. Sağlık

28. Yetki sahibi tarafından daha önce belirlendiği üzere, LGBTİ'ler genel olarak önemli sağlık eşitsizlikleriyle karşı karşıyadır ve bu endişeler üç ana başlık altında sınıflandırılabilir:

(a) LGBTİ'leri COVID-19'a yakalanma riskiyle karşı karşıya bırakan sosyal eşitsizlikler. Örneğin, Endonezya'da yapılan anket, ankete katılan trans kadınların yüzde 90'ının gecekonduardaki ve sıkışık bölgelerdeki yaşam koşulları ve diğer insanlarla etkileşimi içeren işleri nedeniyle yüksek bulaşma riski altında olduğunu ortaya koydu;(57)

(b) Bazı LGBTİ'leri sağlık açısından daha büyük risk altında bırakan fiziksel ve zihinsel sağlık eşitsizlikleri. Örneğin, 2017 Amerikan İlerleme Merkezi araştırması, Amerika Birleşik Devletleri'nde LGBTİ'lerin yüzde 65'inin diyabet, astım, kalp hastalığı ve HIV gibi önceden var olan bir sağlık sorununa sahip olduğunu göstermektedir. Diğer araştırmalar yaş spektrumundaki LGBTİ'lerin sigara içme, elektronik sigara içme ve madde kullanım bozukluklarına sahip olma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bunların tümü, COVID-19 ile

ilgili komplikasyonlara sebep olabilir ve ölüme karşı savunmasızlıklarını artırabilir.(58) Erkekler ve trans kadınlarla seks yapan erkekler, HIV ile yaşayan nüfus içindeki önemli popülasyonlardır. HIV ile yaşayan kişilerin COVID-19'a yakalanmaya veya daha büyük sonuçlara maruz kalmaya karşı daha savunmasız olduklarına dair kesin bir kanıt bulunmamaktadır. Fakat uzmanlar, yüksek HIV viral yüküne ve düşük CD4 sayılarına sahip kişilerin olumsuz COVID-19 sonuçlarına daha elverişli olabileceği teorisi ile çalışmaktadır.(59) Bu nedenle, HIV bakımındaki aksaklıklardan kaçınılması ve yaşanan aksaklıkların düzeltilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır. Bununla birlikte, tüm dünyada HIV bakım ve hizmetlerine erişimin de etkilendiği bildirilmektedir: 103 ülkeden 2.732 katılımcıyı kapsayan yakın tarihli bir küresel ankette, HIV ile yaşayan katılımcıların yüzde 23'ü COVID-19 sosyal izolasyon önlemlerinin bir sonucu olarak HIV bakım sağlayıcılarına erişimlerini kaybettiklerini belirtmiştir. Bu katılımcıların sadece yüzde 17'si sağlayıcılarıyla teletıp aracılığıyla iletişim kurabildiklerini bildirmiştir. (60) Hizmet kesintileri dünyanın tüm bölgelerinden yetkililere bildirildi.(61) Birden fazla başvuru, COVID19 öncesinde bile, antiretroviral ilaçlarının stoklarının tükenmesi ve HIV hizmetlerinin azalması konusundaki endişeleri belgelendirmiştir. (62) LGBT topluluklarına yönelik sağlık hizmetleri birçok yerde ya resmi olmayan ağlar aracılığıyla sağlanır, yada toplum odaklı bakım ile resmi klinik bakım arasındaki bir karışım aracılığıyla sağlanır. LGBTİ'ler de dahil olmak üzere HIV ile yaşayan kişilerin, ilaç dağıtım noktalarına ve dolayısıyla ilaçlarına erişmekte zorlandıkları çeşitli başvurularda bildirilmiştir. Hükümetler çoğunlukla tıbbi yardım alanlarını COVID-19 merkezleri olarak belirlemektedir. Bu da bağımsızlığı düşük kişilerin öncelikli olmadıkları ve ilaç toplamak için oraya giderek ekstra risk alacakları(63) anlamına gelmektedir.(64)

(c) Kapsamlı sağlık hizmetlerine, desteğe, bilgiye erişimi ve emniyet görevlileriyle etkileşimi zorlaştıran, tarihsel ve devam eden ayrımcılık. Yakın tarihli bir rapor, Rusya Federasyonu'nda (65) koronavirüs benzeri semptomlar yaşayan altı transın bakım aramadığını, ancak evlerinde tecrit ettiklerini ortaya koymuştur. Aynı rapor, birçok kişinin tedavi görmek için komşu Tayland'a seyahat ettiği Kamboçya'da, sınır ve seyahat kısıtlamaları nedeniyle bunun mümkün olmadığını ortaya koymuştur.(66)

- 29.** Transların ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin uygun bakım hizmetlerine erişimi, çeşitli başvurularda özel bir endişe olarak belirtilmiştir.(67) Pandemi öncesinde bekleme süreleri zaten çok uzun olan bakım hizmetleri ya ertelendi(68) ya da tamamen iptal edildi. Bu duruma devam eden tedavi ve desteğin sürdürülmesinin hayati olduğu durumlar bile dahil.(69)

G. Barınak

- 30.** Barınak kaybı, LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler için özellikle endişe verici bir durumdur.(71) Bağımsız Uzman'ın belirttiği gibi, eldeki sınırlı veriler, LGBTİ'lerin evsiz nüfuslarda genel nüfustaki varlıklarının iki katı oranında temsil edildiğini öne sürüyor(72), bu da daha fazla dışlanma, suçlu sayılma ve damgalanma ile sonuçlanmaktadır.
- 31.** Halihazırda evsiz olan LGBT topluluğu üyeleri kendilerini özellikle güvencesiz bir konumda bulmuşlardır çünkü kısa süreli iş bulma ve geçici barınma çözümleri bulma şansları büyük ölçüde azalmıştır. Sonuç olarak damgalanmış topluluklar için güvenli olmayan konut ve barınma programlarından destek almak zorunda kalmışlardır.
- 32.** Pandemi sırasında, evsizlik ve sıkışık ortak alanlarda yaşam sağlık endişelerini arttırmaktadır veya kişilerin taciz, istismar ve şiddet deneyimlerini yeniden yaşamak zorunda kaldıkları düşmancıl ailelerinin ve topluluklarının yanına geri dönmek zorunda kalmalarına sebep olmaktadır. (73)

H. İstihdam

- 33.** Bağımsız Uzman'a yapılan başvuruların çoğu, pandemi sırasında önemli bir etki faktörü olarak istihdama atıfta bulundu. LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin, pandemi tarafından büyük ölçüde kesintiye uğrayan (74), restoranlar ve yemek hizmetleri, perakende, kuaför, kamu sektörü eğitimi, hastaneler ve seks işçiliği gibi sektörlerde çalışma olasılıkları daha yüksektir. 2.732 gey erkekle yakın zamanda yapılan bir küresel ankette, katılanların yüzde 11'i pandemi sonucu işini kaybettiğini bildirmiştir ve yüzde 40'ı gelirlerinde yüzde 30 veya daha fazla bir düşüş beklediğini bildirmiştir.(75) Gürcistan'da bir ankete katılanların yaklaşık üçte biri işini kaybettiğini bildirmiştir.(76)

34. Birçok LGBTİ ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler gelir için gayri resmi sektöre güvenmektedir.(77) Birçok başvuru, seks işçiliği veya diğer gayri resmi işleri yürüten (78) ve bu nedenle taciz ve şiddet riski altında kalırken aynı zamanda krizden de aşırı derecede etkilenecek trans kadınların özel endişelerinin altını çizdi. Örneğin, trans nüfusun yüzde 90'ının seks işçiliği yaptığının tahmin edildiği Brezilya'da(79), devlet denetimsiz meslekleri olan birçok işçiyi (seks işçileri gibi) zor durumda bırakan şartlara sahiptir. Bu şartlara bir örnek olarak, devlet teşvik çeklerinin edinilebilmesi için serbest meslek veya kayıt dışı çalışma kamu kayıtlarına önceden kaydedilme şartı gösterilebilir.

I. Sığınmacılar ve mülteciler, göçmenler

35. Bağımsız Uzman'ın belirlediği gibi, "LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin yapısal kırılganlıkları, göçmen, sığınmacı ve mülteci statüleriyle daha da ağırlaşabilir. Evde ayrımcılık ve şiddetten kaçarken, yolculuklarının her aşamasında ve göçmenlik görevlilerinin, insan tacirlerinin ve kaçakçıların ellerinde özellikle şiddet, istismar ve sömürü riski altında olabilirler."(80) LGBTİ'ler, herhangi bir sınırı geçmeden önce her adımda şiddet ve ayrımcılık yaşadıkları bir döngüye girerler ve çoğunlukla bu durum hiç sonlanmaz veya yıllarca ve hatta on yıllarca devam eder.

36. Dünya, pandeminin yarattığı risklerin farkına vardığında, Devletler eşi benzeri görülmemiş sınır kapatma önlemleri ve sınır dışı seyahatler için katı kısıtlamalar uygulamaya başladı. Bir başvuruda belirtildiği gibi(81) riskler, mülteci ve sığınma politikasında bir gerilemeye yol açabilecek şiddetlenen homofobi ve damgalamadan, menşe ülkelerde LGBTİ'lere ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilere yönelik şiddetin yoğunlaşmasına kadar uzanmaktadır. COVID-19'un, fiziksel mesafenin çok az olduğu ve temel sağlık, su ve sanitasyon hizmetleri açısından yetersiz olan, sıkışık yaşam koşullarına sahip mülteci kamplarında yer edinebilecek olması bu risklere dahildir.

37. LGBTİ göçmenler farklı damgalama ve dışlama biçimlerine maruz kalırlar ve çoğu zaman hastalığa karşı temel korunmaya erişimleri yoktur. Merkezlerdeki aşırı kalabalık, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılık ile birleşmektedir.(82)

III. Pandemi müdahalesine insan haklarına dayalı bir yaklaşım

38. Devletlerin, krizin etkisini önlemek ve gerektiğinde hafifletmek için önlemler alma yükümlülüğü vardır. Bu amaçla belirlenen insan hakları çerçevesi açıktır: Devlet tarafından benimsenen tedbirler eşitlik, katılım, yetkilendirme ve hesap verebilirlik ilkeleriyle uyumlu olmalıdır. Pandeminin yol açtığı halk sağlığı kriziyle mücadele ederken, makul ve orantılı olmalıdır. Salgınla mücadele için verilen olağanüstü hal yetkileri kötüye kullanılmamalıdır. Bu da, gerekli olmadıkları anda bunların kaldırılmasını ve Devletlerin taraf olduğu ilgili anlaşmalarda belirlenen ilgili bildirim ve istisna prosedürlerine uyulmasını gerektirmektedir.(83)

A. Ayrımcılık yapmama

39. Bağımsız Uzman, pandemi sırasında LGBTİ'lere ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilere kasıtlı bir şekilde ayrımcılık yapan Devlet önlemleriyle ilgili iddialardan endişe duymaktadır. Hükümetler, kişileri cinsel yönelimleri veya cinsiyet kimlikleri yüzünden hedef almak için COVID-19 tedbirlerini kullanmamalıdır. Örneğin, pandemiyi hakları sınırlandıran veya geri çeken ya da hakların yürürlüğe girmesini geciktiren yasaların kabul edilmesi için kullanmak, aksi takdirde başarısız olan siyasi hedeflere ulaşmak için acil sağlık durumlarını kullanmanın şok edici bir yoludur.

40. Polis veya idari yetkililerin karantina uygulanması, baskınlar, kimlik talepleri ve sokağa çıkma yasakları sırasında para cezalarının uygulanması da dahil olmak üzere hiçbir eylemi ayrımcı veya keyfi olmamalıdır. Bunlar LGBTİ'leri ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişileri hedef almak ya da haklarından mahrum bırakmak için bir mazeret olarak kullanılmamalıdır.

41. Benzer şekilde, Hükümetler pandemi ile mücadele için kamu politikalarını yürürlüğe koyarken, bu politikaların LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin yaşamlarını ve geçim kaynaklarını nasıl etkileyeceğini göz

önünde bulundurulmalıdır. Örneğin(84), İtalya'da aile toplanmaları için seyahat izinleri verilmiştir. Ancak LGBTİ aktivistleri tarafından bu durum heteronormatif olmayan aile biçimlerine karşı ayrımcılık sebebiyle çok eleştirilmiştir.

- 42.** Görünüşte tarafsız bir hüküm veya uygulama, meşru bir amacı olmadığı halde belirli bir cinsel yönelime veya cinsiyet kimliğine sahip kişileri diğerlerine kıyasla dezavantajlı duruma getirdiğinde, buna dolaylı ayrımcılık denir. COVID-19 ile ilgili önlemler dolaylı ayrımcılık riskini önemli ölçüde artırabilir. Örneğin, test ve tedavi herkes için erişilebilir olmalıdır. Bu ilke, özel prosedür yetki sahiplerinin büyük çoğunluğu tarafından "herkesin sağlık hakkı vardır"(85) düşüncesiyle onaylanmıştır.
- 43.** Çeşitli görüşler, belirgin bir ayrımcı niyet olmadığı halde ayrımcı bir etkiye sahip olan önlemlerden söz etmektedir. Örneğin cinsiyete dayalı karantinalar, genel olarak sorunlu olduklarını ortaya koymuştur, ancak özellikle cinsiyet farklılığı olan kişilerin yasal olarak cinsiyetlerinin tanınmadığı durumlarda istismara ve kötü muameleye yol açmıştır.(86)

B. Katılım

- 44.** Tarihsel olarak, LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler ve toplumlar, kendilerini etkileyen kamu politikalarının oluşturulmasının bir parçası olmamıştır. Bağımsız Uzmana sağlanan kanıtların ezici çoğunluğu, bu özelliğin pandemik müdahale ve kurtarma önlemlerinin tasarımı, uygulanması ve değerlendirilmesinde tekrarlandığı sonucuna varmaktadır.(87)
- 45.** Pandeminin kamusal alanda yarattığı ikilemler özellikle vahimdir. LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin "ötekiliğini" yıkmak için LGBTİ'lerin kimliklerinin ve konumlarının kamusal alanda daha fazla görünür olması ve tartışılması gerekmektedir. Bu, öncelikle LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin kamusal alanlarda güvenli ve açık bir şekilde faaliyet gösterebilmelerini gerektiren bir adımdır. Kamusal alan kısıtlamaları her zaman ve her yerde var gibi görünmektedir. Bununla birlikte LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin Uluslararası Homofobi, Transfobi ve Bifobi Karşıtı Gün'ünü anmak için düzenlenen yürüyüşleri ve yıllık LGBTİ onur yürüyüşleri gibi yürüyüşlerde özgürce toplanma haklarını özellikle etkilemektedir. Kamusal alanların kullanımının, cinsel yönelime veya cinsiyet kimliğine yönelik ayrımcılık ve şiddet konusunda farkındalık yaratmakta ve bunlarla mücadele etmekte kritik ve etkili bir araç olduğu kanıtlanmıştır. Bazı kuruluşlar, yıllık finansmanları için bu çok büyük etkinliklere güvindiklerini belirtmiştir.(88) COVID-19, bu tür etkinliklerin bir yıllık döngüsünü aksatmıştır.
- 46.** Pandemi müdahalelerinin yarattığı koşullarla bağlantılı olan diğer zorluklar, aynı zamanda sistemik zorlukların da birer yansımasıdır. Örneğin, bir Avrupa sivil toplum kuruluşu (STK), yönetim kurulundaki politikaya yön veren kişilere erişimin ve kendilerini savunma fırsatlarının azaldığına dair raporlar aldığını bildirmiştir ve (89) bu kuruluş, LGBTİ'lerin temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları ve haklarını geliştirmeyi amaçlayan kuruluşların savunuculuk alanlarından men edildiği bu döngüyü kınamıştır. Bu uzaklaştırma eylemi hakkında kurumların kapalı olması gibi çeşitli sebepler sunulurken, iptal edilen toplantıların, konferansların ve ertelenen meclis oturumlarının, "LGBTİ meseleleri" olduğuna inanılan endişelerin öncelikli görülmemesi nedeniyle yeniden planlanmadığı da bildirmiştir. (90) Bağımsız Uzman, pandemi sebebiyle gerekli olan önlemler ertelenmelere sebebiyet verirken, katılım için alternatif alanlar ve fırsatlar yaratmanın Devletlerin görevi olduğunun altını çizmek istemektedir.
- 47.** LGBTİ toplumlarının katılımı iyi yönetimin ve demokratik meşruiyetin göstergesidir. Ayrıca, LGBTİ toplumlarının katılımına göre, alınmasına karar verilen tedbirlerin verimli ve etkili olup olmayacağını da tahmin edebiliriz. Cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliğini hedef alan şiddet ve ayrımcılık tarihinin bir sonucu olarak, LGBTİ'ler hayatta kalmayı, başa çıkmayı ve gelişmeyi amaçlayan bazı mekanizmalar geliştirmiştir. LGBTİ toplumları ile fazla etkileşime geçmemiş kişiler bu mekanizmaları kolayca göremeyebilir. LGBTİ'ler tarafından geliştirilen rutinler oldukça farklı olabilmektedir. Örneğin, seks işçiliği yapan kişiler yalnızca geceleri hizmet sunan sağlık kuruluşlarından(91) yararlanabiliyor olabilir veya HIV ile yaşayan kişilerle çalışmak, bu topluluğun antiretroviral tedavinin COVID-19 enfeksiyonunu önlediğine dair kanıtlanmamış ve yaygın teorilere güvenmek durumunda olduğunu anlamayı gerektirebilir.(92)

48. Bu nedenlerle olumlu bir etki amaçlanıyorsa, politika belirleyiciler LGBTİ topluluğunu etkileyecek kararlar verirken sezgisel düşünmemelidir. Bağımsız Uzman ile görüşen birçok paydaş, LGBTİ örgütlerinin politika belirleyiciler tarafından tasarımlara, uygulamalara, verimlilik ve etkinliklerin değerlendirmelerine dahil edilmelerinin önemini vurgulamıştır.(93)
49. Bağımsız Uzman, Devlet müdahalesine dahil edilmek ile ilişkin iyi bir uygulamanın üç faktöre dayanabileceği konusunda bilgi almıştır(94): (a) sivil toplum kuruluşlarının siyasi katılımcılar ile uzun vadeli bağlantısı, (b) özellikle yerel memurlardan gelen siyasi irade ile katılımın sağlanması ve bu sayede daha iyi bir yönetim, ve (c) LGBTİ grupları ve yerel yönetimler arasında zaman içinde güvenilir ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesi. Bağımsız Uzman, yenilik ve özen için teşvik edici bir rol taşıyan başarılı uygulamalar hakkında bilgiler edinmiştir. Örneğin, Hollanda Başbakanı gençlere pandemi müdahalesine yönelik teklif ve eleştirilerini sunmaları için çağrıda bulunmuştur ve en ilham verici önerilerde bulunanları görüşmeye davet edeceğini söylemiştir. (95) Bununla birlikte Arjantin ve İspanya da dahil olmak üzere birçok Devlet danışma süreçlerinin uygulandığını ve bu sayede sivil toplum kuruluşlarından uzman fikirlerinin toplandığını rapor etmiştir.(96),

C. Güçlendirme

50. Küresel Hayırseverlik Projesi, 15 donör Hükümet ve çok taraflı kurumu, 800 özel vakıfı, STK araçlarını ve şirketlerini kapsayan 2017-2018 Küresel Kaynaklar Raporunda, iki yıllık dönem için toplam 560 milyon dolarlık işbirliği faaliyetlerini belgelemiştir. Proje, 2017-2018'de küresel LGBTİ vakfı fonlarının her 100 dolarlık genel küresel vakıf fonunun 31 sentinden daha azını, yani 0,31'ini sağladığı sonucuna varmıştır. (97) Dünya ülkelerinin büyük çoğunluğunda, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılığın yol açtığı zorluklar, Devletin hiçbir katkısı olmaksızın bu sınırlı kaynaklarla sivil toplum tarafından ele alınmaktadır.

51. Bu zorluklar günümüzde pandeminin yarattığı durumla daha da kötüleşmektedir. Bağımsız uzman, gelir kaynaklarının bir gecede önemli ölçüde azaldığını veya askıya alındığını gören ve o zamandan beri gelecekteki finansman umutları hakkında önemli endişeleri olan birçok kuruluş hakkında bilgiler edinmiştir.

52. Bağımsız Uzman, sivil toplum kuruluşlarının, mevcut ağır koşullar altında bile pandeminin kendi topluluklarında yol açtığı sonuçları ele almak için üstlendikleri çeşitli girişimlerden haberdar olmuştur. Bunlar şunları içerir:

(a) Yiyecek, barınma, temel malzemeler ve hizmetler. Yerel olarak faaliyet gösteren çoğu kuruluş, hem doğrudan hem de fiziksel ve sanal toplantı alanlarının oluşturulması yoluyla, arz talep ihtiyacını karşılayabilmek için kendilerini ihtiyacı olan kişilere yiyecek(99) ve diğer temel malzemeleri tedarik edebilmeye(98) ve barınakları için para sağlamaya adanmıştır. Brezilya'da, destek sağlayan girişimleri izlemek için oluşturulan bir "dayanışma haritası"(100), gıda ve kişisel hijyen malzemelerinin dağıtımına odaklanmıştır, ancak bazı yerler aynı zamanda sosyal güvenlik yardımları için ruh sağlığı desteği ve yasal ve idari yardım da sunmaktadır. Fransa ve Belçika'da kolektifler, aileleri tarafından reddedilen ya da diğer ayrımcılık biçimleriyle karşı karşıya kalan genç LGBTİ'lere barınak sağlamaktadır.(101) Güney Afrika'da kuruluşlar, gıdaya, devlet yardımına veya diğer temel malzemelere erişimi olmayan göçmen LGBTİ'lere ve sığınmacılara yardım etmektedir.(102) El Salvador'da bir kuruluş, gözetimde tutulan LGBTİ'leri mümkün olduğunda onlara destek sağlayabilmek amacıyla takip etmektedir.(103) Meksika(104) ve Kırgızistan'da, pandemi sırasında evlerinde şiddet ve ayrımcılığa maruz kalan LGBTİ'ler için sığınma evleri oluşturulmuştur.

(b) İstihdam. Bazı kuruluşlar girişimcilik platformlarına, serbest meslek fırsatlarına ve kurumsal işlerle bağlantılar oluşturmaya odaklanmıştır;(105)

(c) Sağlık. Erişimdeki sınırlamalar göz önüne alındığında, kuruluşlar insanların tavsiye ve ilaca erişimini kolaylaştırmak için kaynakları bir araya getirmiştir. Örneğin, bir Rusya Federasyonu kuruluşu(106), translar için hormonal terapi konusunda ücretsiz endokrinoloji konsültasyonları için çevrimiçi alan düzenlediğini bildirmiştir (107) ve sivil toplum kuruluşlarının Fransa, Slovenya,(108) Yunanistan, Rusya Federasyonu, Hollanda, Nijerya(109) ve Bulgaristan (110) gibi çeşitli yerlerde ruh sağlığı desteği sağladığı bildirilmiştir. İrlanda'da çok sayıda STK, sağlık hizmeti önerileri ve kaynakları, öz bakım ve destek grupları ve eğitim girişimleri gibi uzaktan ve çevrimiçi hizmetler sunmaktadır;(111)

(d) Kaynaklar. Dünyanın tüm bölgelerindeki kuruluşlar, LGBTİ'lerin kendilerini nasıl koruyabilecekleri hakkında

kılavuzlar yayınlamıştır(112) ve psikolojik destek için yardım hatları sağlamıştır. Bu hatlar psikososyal destek sağlamanın yanı sıra yalnızlık yaşayan kişilere de yardım etmeyi amaçlamaktadır;(113)

(e) Çalışma yöntemleri. Çevrimiçi toplantı modellerine geçişte LGBTİ sivil toplum olağanüstü derecede etkili olmuştur.(114) Pandemi sürecinin olumlu bir yönü, çevrimiçi etkinlik olanaklarını keşfetmeyi zorunlu kılmış olmasıdır. Bir ülkede düzenli LGBTİ etkinliklerinin olduğu tek yer genellikle başkentler veya büyük şehirlerdir. Bu nedenle çevrimiçi etkinlikler, ulusal düzeyde topluluk örgütlenmesine yönelik önemli bir adımdır;(115)

(f) Çevrimiçi kaynaklar. Kişilerin buluşabilecekleri, bilgi alabilecekleri, bilgi ve destek alışverişinde bulunabilecekleri çevrimiçi kaynak merkezlerinin(116) oluşturulmasıdır. Örneğin, Hollanda'da tanınmış bir LGBTİ örgütü son derece popüler hale gelen web sitesinde mevcut kaynakların güncel bir listesini tutmaktadır.(117) Çevrimiçi hizmetlerin sivil toplum tarafından aktif olarak benimsendiği tüm dünyada rapor edilmektedir. Özellikle zorlu bölgelerde, çevrimiçi etkinlikler yüz yüze etkinliklerden bile daha güvenli olabilir ve kırsal veya uzak bölgelerdeki LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin katılımını sağlayabilmektedir;

(g) Dayanışma ağları. İnsanların dışarı çıkarken korktukları çeşitli bölgelerde (cinsiyet temelli karantinada olduğu gibi), bazı kuruluşlar alışverişlerini yapmak için gönüllüleri işe almıştır. (118) Örneğin İsveçli bir STK, yaşlı LGBTİ'ler için haftalık olarak güvenli açık hava etkinliği düzenlemiştir;

(h) Farkındalık kampanyaları. LGBTİ topluluğu arasındaki belirli genel mesajların altını çizmek için, insanları çevrimiçi flörtleşmeye ve yüz yüze buluşmaları ertelemeye teşvik eden kampanyalar da dahil olmak üzere, çeşitli kampanyalar uygulanmıştır;(119) ve çöpçatanlık uygulamalarının bilgi yaymak için mükemmel platformlar olduğu kanıtlanmıştır.

(i) İzleme ve raporlama. Uluslararası sivil toplum tarafından LGBTİ topluluğuna, Devletlere ve diğer paydaşlara yardımcı olmak için, veri toplama ve araştırma yoluyla kanıt sağlamaya yönelik önemli uğraşlar da dahil olmak üzere sayısız çaba sarf edilmiştir. Bu çalışmaların tümü olmasa da çoğu, bu raporun hazırlanmasında başvuru bilgi tabanının bir parçasıdır. Bu yayınların dikkatli bir şekilde okunması Bağımsız uzmanı çoğunun en iyi uygulamaları yansıttığı sonucuna götürmüştür. Bağımsız uzmanın bu sonuca varış sebebi hem metodolojinin ve bulguların kalitesinde hem de hazırlanılışlarında benimsenen mağdur merkezli yaklaşımda sergilenmektedir.

(j) Acil durum fonları. Bazı kuruluşlar çabalarını acil durum fonları oluşturmaya odaklamıştır. Bunlar aracılığıyla binlerce hibe talebi işlenmiştir ve yerel olarak faaliyet gösteren kuruluşlara acil durumlarda hızlı çözüm ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile yardımlar ulaştırılmıştır. Bağımsız Uzman, bu çalışmanın LGBTİ hareketlerini, aksi takdirde ani ve felaketle sonuçlanacak bir çöküşten koruduğuna ve Uluslararası toplum ve Birleşmiş Milletler dahil tüm paydaşlarla yakın temas halinde bu ağların kilit noktaları olarak çalışan kuruluşların hayati katkılarına dair somut kanıtlar sunduğuna inanıyor. Pandemi nedeniyle ihtiyaç devam ettiği sürece hızlı müdahale mekanizmaları desteklenmelidir. Aynı zamanda, kriz sırasında vazgeçilmez önlemler olan acil durum fonları, sivil topluma ve insan hakları savunucularının orta ve uzun vadeli çalışmalarına verilen stratejik desteğin yerini tutamaz. Zaman geçtikçe ve pandeminin yarattığı anormallikler devam ettikçe, sürecin önemli kısımlarının «yeni normal» olarak adlandırılan şeyin ayrılmaz bir parçası haline geleceği ortaya çıkmaktadır. Örneğin işbirliği faaliyetlerinin tasarım ve yönetim yapılarının yeniden tasarlanması, küresel ve bölgesel çalışmaların sürekliliği ve sonuç haritalandırılması, yerel toplum temelli kuruluşlara sürekli destek (ve özellikle stratejik planlama ve yürütme kapasiteleri için), herkes için finansmana eşit erişim ve uluslararası işbirliği faaliyetlerinin sürekli demokratikleştirilmesi insan hakları gündeminin vazgeçilmez bileşenleri olmaya devam etmektedir.

53. Tüm bu girişimlerin yüksek kalitesine ve güncelliğine rağmen, çoğu durumda uzaktan çalışmanın çalışma alanında bulunmaya kıyasla büyük ölçüde kusurlu olduğu hakkında genel bir gözlem yapılabilir. Bir kuruluş(120) bunun nedenine ilişkin basit bir örnek vermiştir: Henüz ailelerine açılmamış kişiler, duyulmaktan korktukları için çevrimiçi toplantılara katılmakta zorlanmaktadır, böyle durumlar zihinsel sağlık konusunda endişeler yaratmaktadır. Güvenli fiziksel alanların yaratılması, kişilerin şiddet ve ayrımcılığa karşı korunmasını amaçlayan çalışmalarının her zaman temel taşı olmuştur.

54. LGBTİ hareketi içinde var olan destek sistemi, insanlık için değerli bir mekanizmadır ve Devletlerin eksikliklerini gidermek için faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu nedenle uluslararası toplumdaki herkes tarafından hem bölgesel hem de ulusal olarak yürekten desteklenmelidir. Bu destek sistemi sadece LGBTİ'lere ve topluma hizmet etmeye devam etmekle kalmaz; HIV/AIDS pandemisinin ve şimdi COVID-19'a verilen istisnai müdahalenin kanıtla-

dığı gibi, toplum temelli müdahalelerde önemli bir rol oynayabilir ve halk sağlığı konusundaki acil durumlarda yardımlaşma ağlarını güçlendirebilir.

55. Bağımsız Uzman'a(121) ulaşan çeşitli endişeler, sivil toplumun bu temel çalışmayı yürütme kabiliyetine ilişkindi: Sivil toplum alanlarının daralmakta olması zaten bir endişeyken, pandeminin LGBTİ hareketine varoluşsal bir tehdit oluşturduğuna dair korkular bulunmaktadır. Bazı kuruluşlar, Bağımsız Uzman'a pandemi sırasında LGBTİ topluluğunun çalışmalarında tespit edilen zorlukları kümelendirmiş ve sınıflandırmıştır:
- (a) Topluluğun savunmasız üyelerine yardım sağlanmasında önemli zorluklar yaratan fiziksel mesafe;
 - (b) Güvenli iletişim sağlamanın daha zorlaşması;
 - (c) Kamusal ve toplumsal alanın kullanımındaki sınırlamaların programları uygulamayı, görünürlüğü korumayı ve fon toplamayı zorlaştırması;
 - (d) Faaliyetlerin uygulanmasının imkansız olduğu bir bölgede bağışçı beklentilerinin veya taahhütlerinin karşılanmasının da imkansız olması;(122)
 - (e) Tükenmişlik ve öz bakım eksikliği riskleri;
 - (f) Bağışçı önceliklerinin LGBTİ hareketi oluşturmaktan ve topluluk ihtiyaçlarını karşılamaktan kayması riski. Özellikle bazıları(123) fonlamanın müdahale ve kalkınma faaliyetlerine yönlendirilmesiyle ilgili endişelerini dile getirmiştir
56. Bağımsız Uzman ile yaptıkları diyalogda, tüm paydaşlar, bu istisnai zamanlarda bağışçılar ve işbirliği kurumları tarafından gösterilen esneklik ve duyarlılık için derin şükranlarını ve sivil topluma verdikleri destek konusundaki stratejik yaklaşımı sürdüreceklerine dair umutlarını dile getirmiştir.

IV. Etkili Devlet önlemleri

57. COVID-19'un bir sonucu olarak insanlığın kendisini beklenmedik bir konumda bulduğu yaygın olarak kabul edilmektedir. Dünyanın hiçbir yerinde, pandeminin insanlığa getirdiği insani, maddi, finansal ve duygusal yıkımın derecesini tam olarak yansıtan kapsamlı bir tasarım bulunmamaktadır. Aynı şekilde pandeminin yirminci yüzyıl boyunca yaratılmış olan dünya düzeninin genel geçer kavramlarını test etme şekli tam olarak yansıtan bir tasarım bulunmamaktadır. Bu rapor tamamlanırken, pandemi dünya ülkelerinin üçte birinde halen şiddetle devam etmektedir ve 650.000'in üzerinde can kaybına yol açmış durumdadır.
58. Yine de, herkesin özgür, onurlu ve eşit yaşama haklarına saygılı topluluklar inşa etmenin zorunluluğuna dikkat çeken bu koşullarda, bazı değerli dersler mevcuttur: şimdi, insanlığın tüm üyelerinin bu tür zorluklarla karşılaşırken eşit şartlar altında olmalarını sağlamanın anahtarının toplum olduğuna dair reddedilemez kanıtlar vardır.
59. Bu arka plana karşı, Bağımsız Uzman, üç temel sürecin sürdürülmesi veya uygulamaya konulması gerektiğini düşünmektedir: cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğindeki çeşitliliği kabul etmeye ve benimsemeye yönelik siyasi bir karar; damgalama yapısını bozmak için belirleyici önlemlerin benimsenmesi ve tüm Devlet önlemleri için kanıta dayalı yaklaşımların benimsenmesi.

A. Kamu politikasında lezbiyenlere, geylere, biseksüellere ve translara (LGBTİ) ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilere görünürlük kazandırmak

60. Herhangi bir toplumda LGBTİ'lerin varlığını inkar etmek, her zaman insan haklarının ihlalidir. Pandemi sırasında salgından etkilenen herkesin yaşamlarının değer görmesi verimli müdahalelerin anahtarıdır, LGBTİ'lerin varlığının inkar edilmesi özellikle şok edici bir ihmal biçimidir.(124) Devletler, kendi yetki alanları altındaki LGBTİ'lerin varlığını tanımalı, salgın karşısında savunmasızlığın belirleyicileri olan şiddet ve ayrımcılığın arkasında cinsel yönelimlerinin ve cinsiyet kimliklerinin yattığını kabul etmelidir. Devletler bu durumu ele almak için önlemler almalıdır. Yaşanan endişe ve zorlukları bu önlemlerin tasarımlarına, uygulamasına ve değerlendirmesine dahil etmelidir.

61. Bazı Devletler kamu politikasında LGBTİ'lerin endişelerine görünürlük kazandırmayı seçmiştir. Bağımsız uzman bu gibi tutumları teşvik etmektedir. Örneğin İspanya(125) bir dizi ayrıntılı eylem hakkında Bağımsız Uzmanı bilgilendirmiştir. Peru tarafından da atılan bir adım olan „LGBTİ'lere sunulan ekonomik destek programlarına ilişkin kılavuzların yayınlanması, bu eylemlerin arasındadır. (126) Bu kılavuzlar, barınma, sağlık ve manevi yardım da dahil olmak üzere birçok destek programını içermektedir.
62. LGBTİ'lerin kamu politikasındaki varlığını kabul etmenin sonuçlarından biri kanıta dayalı teşhis oluşturma yeteneğidir. Arjantin'in Buenos Aires eyaletindeki tüm tahliyeler 30 Eylül 2020'ye kadar askıya alınmıştır. Bu sırada orada yaşayan önemli sayıda transın ve travestinin otellerde veya pansiyonlarda yaşadığı ve bu nedenle alınan askıya alma kararı tarafından korunmadığı Kamu Savunma Servisi(127) için netleşmiştir. Bu bilgi, Bakanlığın, barınmanın sürekliliğini sağlamak için süreçler başlatmasına veya alternatif olarak, ilgili kişilere geçici lojman veya sübvansiyon verilmesini talep etmesine olanak tanımıştır. Buna ek olarak, Devlet aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir dizi önlemleri alacak pozisyondaydı:
- (a) Transların acil durumlar için gelir programlarına dahil edilmesi;
- (b) Transların eğitime devam etmeleri için çeşitli programlara dahil edilmesi;
- (c) Ayrımcılık, Yabancı Düşmanlığı ve Irkçılıkla Mücadele Ulusal Enstitüsü (INADI) tarafından yürütülen nüfus sayımında transların kaydı;
- (d) Translara, travestilere ve non-binary kişilere sağlık hizmetlerine erişim hakkında bir kılavuz verilmesi. Bu kılavuzda hormonal tedavinin sürdürülmesini sağlamak için dijital erişimin kullanılması ile ilgili ve gerekli ilacın sağlanması için yapılabilecekler gibi bilgiler bulunmalıdır.(129)
63. LGBTİ'leri birleştiren topluluk ve sosyal ağlar gibi, çeşitli aile birimlerinin varlığı da kabul edilmelidir. Bir başvuruda ifade edildiği gibi,(130) Devlet destek politikaları genellikle geleneksel bir aile modeli etrafında tasarlanmıştır.(131) LGBTİ ailelerinin ve desteklerini aldıkları toplulukların gerçekleri bu geleneksel aile tipleri ile uyumlu değildir. Mükemmel bir örnek Filipinler'de bildirilmiştir. Üç yerel yönetim, ailelere yönelik bir sosyal gelişim programına(132) çocuklu eşcinsel partnerleri dahil etmiştir ve program için uygun olmayanlara da nakit yardımında bulunmuştur.(133)
64. Bilgilerin erişilebilirliğini sağlama yönünde bazı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. (134) Filipinler Üniversitesi Dayanıklılık Enstitüsü tarafından COVID-19 ile ilgili soruları yanıtlamak için geliştirilen, Filipinli LGBT argosunda veya "Beki" dilinde konuşabilen çok dilli bir yapay zeka sohbet kutusu buna bir örnektir.

B. Damgalanmayı yıkmak ve lezbiyenler, geyleri, biseksüelleri ve transları (LGBTİ) ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişileri şiddet ve ayrımcılığa karşı korumak

65. LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin her gün maruz kaldıkları önyargı ve damgalama da, acil durumlarda LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin artan savunmasızlığı da Bağımsız Uzman tarafından belgelenmiştir. (135) Bağımsız Uzman tarafından belirlendiği üzere, "önceden var olan eşitsizlikler, ayrımcılık ve şiddet insancıl ortamlarda daha beter hale gelir ve zaten en savunmasız olanları daha fazla risk altına sokar". (136)
66. Resmi Devlet söyleminin ağırlığı büyük önem taşımaktadır. Bağımsız Uzman, nefret ve ayrımcı söylemin alevlenmesine ve LGBTİ haklarının ilerlemesi konusunda pandemi yükünün yanlış bir şekilde atfedildiğine ilişkin raporlar almıştır. Salgınla mücadeleye yönelik hükümet önlemleri halk sağlığının korunmasıyla sınırlı olmalıdır ve LGBTİ karşıtı gündemlerin ilerletilmesine sebebiyet vermemelidir. Hükümetler, siyasi ve dini liderler, yanlış bilgi ve nefret karışımıyla COVID-19'un yol açtığı zararları çoğaltmamalıdır. Devlet yetkilileri tarafından nefret söylemlerinin tanınması ve sınırlar çizilerek buna karşı koruma sağlanması gerekir.
67. Düşünce ve İfade Özgürlüğü Özel Raportörü tarafından belirtildiği gibi, "dünyanın dört bir yanındaki halk sağlığı yetkilileri, COVID-19 salgını sırasında dezenformasyon konusunda haklı olarak endişe duymaktadır. Güvenilir olmayan bilgiler, özellikle önemli platformlara sahip kişiler tarafından yayıldığında, kötü niyetli olsun ya da olmasın ciddi zararlara sebep olabilir".(137) Dünya Sağlık Örgütü tarafından önerilen strateji, izleme, analiz, kontrol ve hafifletme önlemlerini içermektedir. Bu nedenle halk sağlığı yetkililerinin yanlış bilgilendirmeye nesnel, rasyonel ve yeterli bilgiye sahip bir şekilde iletişim kurarak karşı çıkılması gerektiği sonucu çıkmaktadır.

68. Pandemi ile ilgili sosyal medya üzerindeki dezenformasyon kampanyaları ve nefret söylemleri ile ilgili önlemler alınmalıdır. Kapsamlı resmi söylemler, damgalanmayı yıkmak için esastır. Acil durumlarda şiddet ve ayrımcılık eylemleri için fırsatlar çoğalır. Kapsamlı bir resmi söylemin eksikliği, bu tip şiddet ve ayrımcılık eylemlerini teşvik eder. Örneğin, Güney Kore’de, Itaewon’daki önde gelen bir eşcinsel kulübünde bir dizi vakanın ortaya çıkmasından sonra, Hükümet gazetecileri ve medya personelinin kişisel bilgilerin sızmasını önlemek için dikkatli olmaya çağırmıştır. (138)
69. Aile içi şiddet mağdurlarını korumak için özel önlemler önceliklidir. Bu tür önlemler benimsendiğinde, Arjantin’de alınan önlemlerde olduğu gibi, LGBTİ’leri ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişileri içermeleri son derece önemlidir. Benzer şekilde(139) İtalya’daki Napoli şehrinde sadece yerel LGBTİ derneklerinin değil, şiddet karşıtı merkezlerin ve kadın sığınma evlerinin de cinsiyete dayalı partner şiddeti yaşayan LGBT’leri kabul etmesini sağlamak için ortak bir eylemde bulunulduğu kaydedilmiştir. Tecrit sırasında, aile içi şiddetin artacağına farkında olan Fransa’daki merkezi hükümet, ulusal sistemleri harekete geçirmiştir. Bir örnek, risk altındaki LGBTİ’ler için özel olarak tasarlanmış FLAG adlı yeni bir homofobi raporlama uygulamasıdır. Bu uygulama yardımıyla mağdurlar şiddet eylemlerini bildirebilir ve ilgili hizmetlere yönlendirilebilir. (140) Son olarak, Fransa’da Kadın ve Erkek Eşitliğinden Sorumlu Devlet Bakanı, LGBTİ topluluklarının karşı karşıya olduğu zorluklara değinmek için çeşitli planları uygulamaya koymuştur.(141)
70. Adalet erişimin etkili ve verimli olması şarttır. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi tarafından belirtildiği gibi, “Adalet ve etkili yasal yollara erişim bir lüks değil, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları, özellikle en savunmasız ve marjinalleştirilmiş grupların haklarını korumak için gerekli bir unsurdur. Bu nedenle, örneğin, emniyet görevlilerinin aile içi şiddet vakalarına müdahale etmesi, aile içi şiddet yardım hatlarının çalışır durumda olması ve aile içi şiddete maruz kalan kadın ve çocukların adalet ve yasal çözümlere etkin erişiminin olması esastır.”(142)
71. Topluluk liderleri veya dini liderler genellikle gıda veya hijyen ürünleri dağıtım sistemlerinde yardımcı olabilir. Bu görevi yerine getirebilmenin bir gereği olarak, bu kişiler her ne sebeple olursa olsun ayrımcılık yapmamalıdır. Halk sağlığı ile ilgili acil bir durumda, aile tabanlı kaynakların dağıtımını reddetmek için belirli tanımlar mazeret olarak kullanılamaz. Aynı şekilde geleneksel aileler ve LGBTİ aileler hakkındaki düşünceler ve önyargılar, kararların verilmesinde rol oynamamalıdır. Polise güvensizliğin yaygın olduğu topluluklarda, gıda veya diğer kaynakların dağıtımı için alternatif yollar düşünülmelidir.
72. HIV/AIDS tedavisi, hormon replasman tedavisi ve üreme ve cinsel sağlık hizmetleri gibi hizmetlerinin sağlık üzerindeki etkileri kritik düzeydedir ve bu yüzden temel sağlık hizmetleri olarak kabul edilmelidir. Karantina veya izolasyon sırasında ruh sağlığı hizmetlerinin devam etmesine ve bunları sanal yollarla kolaylaştıracak sistemlerin uygulanmasına özel önem verilmelidir.

C. Devlet müdahalesinin tasarlanmasında lezbiyen, gey, biseksüel ve trans (LGBTİ) ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin ve örgütlerinin katılımı

73. Bağımsız Uzman ile yapılan diyaloglarda LGBTİ örgütlerini dahil etme ihtiyacı, birçok paydaş için değişmez bir konuydu.(143) Cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliğini hedef alan şiddet ve ayrımcılık tarihinin bir sonucu olarak, LGBTİ’ler, hayatta kalmayı, başa çıkmayı ve gelişmeyi amaçlayan belirli mekanizmalar geliştirmiştir. LGBTİ toplulukları ile fazla etkileşime geçmemiş kişiler bu mekanizmaları kolayca göremeyebilir. Şiddet ve ayrımcılığa maruz kalan LGBTİ ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler tarafından geliştirilen belirli başa çıkma ve hayatta kalma mekanizmaları göz önüne alındığında (bkz. 47. paragraf), politikayı belirleyenler LGBTİ topluluğunu etkileyecek kararları verirken sezgisel düşünmeye güvenmemelidir.
74. Örneğin, cinsel ve toplumsal cinsiyet çeşitliliğinin suç sayıldığı bölgelerde LGBTİ’ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler ile emniyet görevlileri arasındaki güvene dayanmak zordur. Hatta kriminalize edilme durumu olmasa bile, geçmişte yaşanmış olan Devlet destekli şiddet ve ayrımcılık, bilgi paylaşımını zorlaştırmaktadır.
75. Kriz durumlarının önceden var olan eşitsizlikleri büyüttüğü ve pandeminin büyümesine sebep olduğu yetersizliklerin bir sonucu olarak marjinalleştirilmiş grupların orantısız bir şekilde etkilendiği açıktır. Devletler bunları gecikmeden ele almalı ve eylemlerinin bilgi bazlı olması için LGBTİ sivil toplum kuruluşlarını da dahil etmelidir.

76. Önlemlerin etkilerini arttırmak sadece önlemlerin geliştirildiği sürece ilgili kişi ve toplulukların katılımı yoluyla elde edilebilir.

D. Kanıta dayalı yaklaşımlar

77. Bağımsız Uzman'a yapılan sunumlarda, uzmanlaşmış kuruluşlar bunu yerel ve ulusal makamlara tavsiye etseler bile, Devletlerin sistematik (144) olarak veri toplamadığı konusunda büyük bir fikir birliği vardı.(145) LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin yaşamlarıyla ilgili diğer birçok konuda olduğu gibi, mevcut bilgiler sivil toplum kuruluşları, uluslararası kuruluşlar veya her ikisini içeren ittifaklar yoluyla toplanılmaktadır. (146) Devletin önemli kaynaklara ve veri toplama yeteneklerine sahip olduğu bölgelerde bile(147) durum bu şekildedir.
78. Örneğin, Dominik Cumhuriyeti'nde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, LGBTİ sivil toplum kuruluşlarının ihtiyaçlarını karşılamak için çevrimiçi bir anket yapmıştır. Bu anket kuruluşların ana faaliyetlerini ve öncelikli olarak ilgilendikleri alanları belirlemiştir. Genel anketlerinde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konusunda da veri toplamışlardır. Bu sayede kuruluşların sosyal yardım ve dayanışma programlarına entegrasyon seviyeleri belirlenmiştir. Ayrıca bünyesinde bir veya daha fazla LGBT bulunduran ailelerde gelir azalmasının yarattığı savunmasızlıklar tespit edilmiştir. Gelir azalması yaşayan ailelerin yarısından fazlasının günlük öğün sayısını azaltmak zorunda kaldıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca anket sonuçları, en az bir LGBTİ'nin bulunduğu hanelerin yüzde 72'sinin maske gibi koruyucu ekipmanlara erişimde zorluk yaşadığını, sadece yüzde 34'ünün güvenli içme suyuna erişiminin olduğunu, ve yüzde 45'inin düzenli tedaviye ihtiyacı olan aile üyelerinin olduğu fakat sağlık hizmetlerine erişemediğini göstermiştir.(148)
79. Durum tespiti ilkesi, suistimallerin yapıldığını bildiğinde veya inanmak için makul gerekçeler olduğunda devletin sorumluluğunun önemli bir parçasıdır. Bununla birlikte, Bağımsız Uzman tarafından belirtildiği üzere, "suçlulaştırmanın, patolojikleştirmenin, şeytanlaştırmanın ve damgalamaya sebebiyet veren diğer kurumsal faktörlerin yarattığı engellerin bir sonucu olarak, cinsel yönelim ve/veya cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılıktan etkilenen dünya nüfusu hakkında kesin bir tahmin yapılamamaktadır. "(149) Cinsiyet kimliğinin tanınmaması sebebiyle kişiler kendilerini uygun bir şekilde temsil edememektedir ve bu da gerçekliklerin çarpıtılmasına katkıda bulunmaktadır.
80. Devletlerin insan hakları yükümlülüklerinin bir parçası verilerin ayrıştırılması ve bu sayede nüfus gruplarının bir karşılaştırmasının oluşturulmasıdır. Bu karşılaştırma olaylara insan haklarına dayalı yaklaşımın bir unsuru haline gelmiştir. Buna demografik, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikler, okuryazarlık oranları, işsizlik oranları, oy verme biçimleri, bildirilen şiddet vakalarının sayısı ve diğer veriler dahildir. Devletlerin ayrıca yükümlülükleri gereğince uluslararası insan hakları kuruluşlarına sunacakları raporlar için de bu nitelikte verilere ihtiyaçları vardır. İzleme, idari kurumlar tarafından ve istatistiksel anketler, nüfus sayımları, algı ve görüş anketleri ve uzman yargıları aracılığıyla toplanan verileri incelemeyi içerir. Örneğin, Pennsylvania Vali'si, politika oluştururken LGBTİ topluluklarının özel ihtiyaçlarının dikkate alınmasını sağlamak için, koronavirüs çalışmalarında hükümetin cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi hakkında veri toplama planlarından bahsetmiştir. (150) (151)
81. Bağımsız Uzman, bu süreç boyunca Devletlerin almış olduğu bazı kararlar hakkında endişe verici bilgiler edinmiştir. Ölüm belgesi olmadan yakılma ve defnedilme yetkisi veren kararnameler yayınlayan Devletler (152) bunlara dahildir. Bu önlemin LGBTİ topluluğunu orantısız bir şekilde etkileyeceği iddia edilmektedir ve "Çok sayıda insanın COVID 19'dan ölmesine" sebebiyet verdiği söylenmektedir.

V. Öneriler

82. Bu rapor, COVID 19 müdahalesi ve cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı şiddet ve ayrımcılıktan uzaklaşmak için sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu göz önüne alındığında, aşağıdaki tavsiyeleri daha fazla tanımlayan ASPIRE Kılavuzlarına atıfta bulunulacaktır. Ancak 2020'de öğrenilen derslerden biri yinelemeli bir öğrenme sürecinde olduğumuzdur. Öngörülebilir gelecekte hiçbir ifadenin nihai olarak görülmemesi gerektiği unutulmamalıdır.
83. Bu anlayış çerçevesinde Bağımsız Uzman, Devletlerin aşağıdaki kılavuz ilkelerini uygulamasına dikkat edilmesini tavsiye etmektedir:

A. LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin her yerde olduğu ve pandemiden çok etkilendikleri kabul edilmelidir

84. Devletler, yetki alanları altındaki tüm LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin varlığını kabul etmelidir. LGBTİ'leri ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişileri etkileyen çoklu ayrımcılık biçimlerini ve Pandeminin haklarından faydalanmaları üzerindeki kötü etkilerini ele almalıdır. LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin endişelerini ve yaşadıkları zorlukları pandemi müdahale ve tedavi önlemlerinin tasarımı, uygulanmasına ve değerlendirilmesine dahil etmek için önlemler alınmalıdır.

B. LGBTİ sivil toplum ve insan hakları savunucularının çalışmaları desteklenmeli ve önemli başarılarından dersler çıkarılmalıdır

85. Devlet işbirliği kurumları ve diğer bağış yapan kurum ve kuruluşlar, eşitlik ve cinsiyet, ırk ve ekonomik adaleti teşvik edilmelidir. LGBTİ'lerin cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin ve LGBTİ topluluklarının haklarından daha çok faydalanmalarını amaçlayan kaynakların artırılması görev edinilmelidir. Yarım yüzyılı aşkın bir süredir LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin insan hakları için modern hareketlerin yarattığı olağanüstü erken uyarı, karşılıklı destek, koruma ve savunuculuk sistemlerinin uzun vadeli sürdürülebilirliğini tehdit eden finansman düşüşüne dikkatli bir şekilde bakılmalıdır.

86. Bağışçıların şunları yapması önerilir: Mevcut işbirliği sözleşmelerine ilgili değişikliklerin getirilmesi, ücretsiz uzatmaların verilmesi, bütçe sınırlarınca kaynakların yeniden kullanılmasının sağlanması, güvenlik ve öz bakım protokollerinin geliştirilmesinin desteklenmesi ve temel hizmetleri, hak temelli yaklaşımları, topluluklarla kapsayıcı ve şeffaf diyalogu koruyan ve güvenlik ve emniyeti ön planda tutarak temel hizmetleri koruyan COVID-19 müdahale mekanizmaları da dahil olmak üzere idari prosedürlerin basitleştirilmesi.

C. Pandemi bağlamında LGBTİ'leri ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler şiddet ve ayrımcılığa karşı korunmalı ve faillere dava açılmalıdır

87. Yetkililer, uluslararası yasal çerçeve içinde pandemi müdahalesi için önlemleri almalıdır. Bu politikaların LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin yaşamlarını ve geçim kaynaklarını nasıl etkileyeceği düşünülmelidir. Adalet erişimin ve destek sistemlerinin sürekli işleyişin sağlanmalıdır. Eşcinsel ilişkilerin hala suç sayıldığı bölgelerde, Devletler hizmetlere erişimde oluşturdukları tüm engelleri gidermelidir. Devletler, pandemi şartlarında nefret söylemi ile mücadele için tüm önlemleri almalıdır. Sosyal medyadaki nefret söylemlerini ve sosyal medya aracılığıyla yapılan dezenformasyon kampanyalarını sonlandırmak için gerekli tüm önlemler alınmalıdır. (153)

88. Bu bağlamda Devletlerin, COVID-19'u bahane ederek veya pandemiye ele almak için uygulanan tedbirlerin bir sonucu olarak işlenen insan hakları ihlallerinin mağdurlarının tekrarlamama ve tazminat dahil olmak üzere telafiye erişebilmelerini sağlamaları gerekecektir. Buna karşılık, suça karışan Devlet ve Devlet dışı kurumların hesap verebilirliğini sağlamak için gerekli eylemler yerine getirilmelidir.

D. Dolaylı ayrımcılık, LGBTİ'lere ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilere karşı damgalamayı şiddetlendiren gerçekte ve önemli bir risk olarak değerlendirilmelidir.

89. Devletler, şu şekilde bir durum tespiti standardına proaktif olarak uymalıdır: (a) pandemiye müdahale veya toparlanma amaçlı önlemler alınarak sebep olabilecekleri veya katkıda bulunabilecekleri insan hakları etkilerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi; (b) etki değerlendirmelerinden elde edilen bulguların ilgili kurumlar arası süreçlere entegre edilmesi ve uygun önlemlerin alınması; (c) işe yarayıp yaramadıklarını tespit etmek için olumsuz insan hakları etkilerini düzeltmeye yönelik önlem ve süreçlerin izlenmesi; ve (d) Durumların nasıl ele alındığı konusunda iletişim kurulması ve paydaşlara - özellikle etkilenen topluluklara - pandemiye müdahale önlemlerinin tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi için yeterli politika ve süreçlerin mevcut olduğunu göstermek. (154)

E. COVID-19'a özgü tedbirlerin tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecinde LGBTİ'lerin ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerin temsil edilmesi çok önemlidir ve sesleri duyurulmalıdır.

90. Önlemlerin öngörüldüğü ve uygulandığı sürece yalnızca ilgili bireylerin ve toplulukların katılımı bile, müdahalelerin etkilerinin artmasına, toplum öncülüğünde sağlık hizmeti sunum modellerine yeniden odaklanılmasına, pandemiye müdahalenin toplum tabanlı ve toplum tarafından yönetilen platformlarca izlenilmesine, topluluk seferberliğine ve savunuculuğuna ve insan haklarıyla ilgili gözetime(155) imkan tanıyacaktır.

F. COVID-19'un LGBTİ'ler ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişiler üzerindeki etkisine ilişkin kanıtlar toplanmalı ve Devletler iyi uygulamaları izlemelidir

91. Bağımsız Uzman, Devletleri, LGBTİ örgütleri ile ilişki kurmaya teşvik eder. Bu sayede LGBTİ'lerle ve cinsiyet çeşitliliğine sahip kişilerle ilgili verilerin toplanmasına ve güvenliklerinin sağlanmasına yarayacak metodolojiler tasarlanabilir ve benimsenebilir. Ancak o zaman bu pandemiden ders alınabilir ve bu dersler gelecekte ayrımcılığı azaltmak ve önlemek için kullanılabilir.

¹ Genel Kurul kararı 74/270, önsözü.

² Birleşmiş Milletler, "COVID-19 ve insan hakları: hepimiz bu konuda birlikteyiz" (Nisan 2020).

³ Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR) Ofisi, "COVID-19: LGBT kişilerin acıları ve dayanıklılıkları görünür olmalı ve Devletlerin eylemlerini bilgilendirmeli", insan hakları uzmanlarının Uluslararası Homofobi, Transfobi ve Bifobi ile Mücadele Günü, Cenevre, Washington D.C. ve Strazburg (Fransa), 14 Mayıs 2020.

⁴ www.ohchr.org/Documents/Issues/SexualOrientation/SOGI-GuidelinesCOVID19_EN.docx'da mevcuttur.

⁵ OHCHR, İnsan Hakları Konseyi'nin özel prosedürleri, "COVID-19 ve özel prosedürler".

⁶ OHCHR, "COVID-19: LGBT kişilerin acı çekmesi ve dayanıklılığı".

⁷ Avrupa Bölgesi Uluslararası Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve Interseks Derneği, (ILGA Avrupa), "COVID-19'un Avrupa ve Orta Asya'daki LGBTİ toplulukları üzerindeki etkileri: hızlı bir değerlendirme raporu" (Haziran 2020).

⁸ Aguda tarafından yapılan başvurular; Comisión Nacional de los Derechos Humanos (CNDH) (İspanyolca); Asociación Civil Más Igualdad Perú. Ayrıca bkz.

⁹ YP Vakfı (Hindistan) tarafından gönderim.

¹⁰ Uluslararası Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve Interseks Derneği (ILGA World) tarafından gönderim.

¹¹ Trevor Projesi, "COVID-19'un LGBTQ genç ruh sağlığı ve intiharı üzerindeki etkileri önleme", 3 Nisan 2020.

¹² Williams Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Hukuku ve Kamu Politikası Enstitüsü tarafından gönderim.

¹³ İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından gönderim.

¹⁴ Sam Togba Slewion tarafından gönderilen.

¹⁵ A/74/181, paras. 46-49.

¹⁶ 6Rang ve diğerleri, "Covid-19 ile ilgili nefret ve homofobi durmalı", 17 Mayıs 2020.

¹⁷ ILGA Europe, "COVID-19'un Avrupa ve Orta Asya'daki LGBTİ toplulukları üzerindeki etkileri" (bkz. dipnot 7). 18 İbid.

¹⁹ ASEAN SOGIE Caucus tarafından gönderim.

²⁰ Asya Pasifik Transgender Network tarafından gönderim.

²¹ İbid.

²² Ryan Thoreson, "Filipinler aşağılamayı COVID sokağa çıkma yasağı cezası olarak kullanıyor", İnsan Hakları İzleme Örgütü, 8 Nisan 2020.

²³ Doğu Avrupa LGBT+ Eşitliği Koalisyonu tarafından başvuru.

²⁴ 6Rang ve diğerleri, "Covid-19 ile ilgili nefret ve homofobi durmalı" (bkz. dipnot 16).

²⁵ ILGA Europe, "COVID-19'un Avrupa ve Orta Asya'daki LGBTİ toplulukları üzerindeki etkileri" (bk. dipnot 7).

²⁶ OHCHR, iletişim UGA/02/2020.

²⁷ ASEAN SOGIE Caucus tarafından gönderim.

- 28 EuroMed Rights, "COVID-19 Mısır'da insan haklarını nasıl etkiliyor", 18 Haziran 2020'de güncellendi.
- 29 Arap İnsan Hakları Hakkında Bilgi Ağı, "Evrensel periyodik inceleme: Mısır'daki LGBTİQ+ haklarına ilişkin açıklama", www.ankhfrance.org/statement'da mevcuttur.
- 30 Birleşmiş Milletler HIV/AIDS Ortak Programı (UNAIDS), "UNAIDS ve MPact, COVID-19 salgını sırasında LGBTİ'lerin suçlandığı ve istismar edildiğine dair haberlerden son derece endişe duyuyor", basın açıklaması, 27 Nisan 2020; Ami Bishop, Güvenlik Açığı Yükseltildi: COVID-19 Salgınının LGBTİQ İnsanlar Üzerindeki Etkisi (New York, OutRight Action International, 2020).
- 31 İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından gönderim.
- 32 ILGA Europe, "COVID-19'un Avrupa ve Orta Asya'daki LGBTİ toplulukları üzerindeki etkileri" (bk. dipnot 8).
- 33 Doğu Avrupa LGBT+ Eşitliği Koalisyonu tarafından gönderim.
- 34 QhwPKM (Gürcüce) www.radiotavisupleba.ge/a/30515743.html?nocache=1&fbclid=IwAR1rNcW8Fcixdx5V1mOmRRCJFpeDk4vDKEfm-dER_u07yrcdYCj44 bakın.
- 35 Frontline Defenders, "Türkiye'de LGBTİ'lere yönelik nefret söylemine ve hedefli saldırılara son verin", 8 Mayıs 2020.
- 36 6Rang ve diğerleri, "Covid-19 ile ilgili nefret ve homofobi sona ermeli" (bkz. dipnot 16).
- 37 Bishop, Güvenlik Açığı Güçlendi.
- 38 Eşit Haklar Güveni tarafından gönderim.
- 39 Bishop, Güvenlik Açığı Güçlendirildi.
- 40 ILGA World tarafından Başvuru; İsveç Lezbiyen, Gey, Biseksüel ve Transseksüel Hakları Federasyonu.
- 41 Fatima Qureshi, "Yorum: MCO altında, LGBT insanlar evde şiddetle karşı karşıya", Malezya, Nisan 2020.
- 42 Doğu Avrupa LGBT+ Eşitlik ve İnsan Hakları koalisyonu tarafından gönderim.
- 43 Transgender Europe tarafından gönderim.
- 44 Uluslararası Hukukçular Komisyonu tarafından gönderim.
- 45 Asya Pasifik Transgender Network tarafından gönderim.
- 46 Sonal Rawat, "COVID-19 ve Hindistan'daki transseksüel topluluğu", Tim Zubizarreta, ed., Hukukçu, 5 Haziran 2020; İnsan Hakları İzleme Örgütü, "Hindistan: tanımlama projesi hakları tehdit ediyor", 13 Ocak 2018.
- 47 ILGA Europe, "COVID-19'un Avrupa ve Orta Asya'daki LGBTİ toplulukları üzerindeki etkileri".
- 48 OHCHR, iletişim HUN/01/2020.
- 49 Eşit Haklar Koalisyonu Sivil Toplum Kuruluşları Çalışma Grubu COVID-19, "COVID-19'un LGBTİ toplulukları üzerindeki küresel etkisi" (Mayıs 2020).
- 50 Bkz. A/72/502, para. 6. Ayrıca bkz. M.V. Lee Badgett, Kees Waaldijk ve Yana van der Meulen Rodgers, "LGBT kapsayıcılığı ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişki: Makro düzeyde kanıt", Williams Enstitüsü, Ağustos 2019. Williams Enstitüsü, Amerika Birleşik Devletleri Nüfus Sayım Bürosu tarafından sağlanan Amerika Birleşik Devletleri federal yoksulluk eşiklerine dayanan bir yoksulluk değişkeni kullanır. Evdeki yetişkin ve çocuk sayısı ve hane halkı geliri kullanılarak, katılımcılar yoksulluk yaşıyor ya da yaşamıyor olarak sınıflandırılıyor.
- 51 Kyle Knight, "Bangladeş Hicra'yı desteklemeli, Covid-19 kapsamında trans", İnsan Hakları İzleme Örgütü, 8 Mayıs 2020.
- 52 Suryasarathi Bhattacharya, "Koronavirüs salgını: Trans topluluğunun hayatı durma noktasına geliyor, ancak umut refah girişimleriyle kendini gösteriyor", Firstpost, 19 Nisan 2020.
- 53 Williams Enstitüsü tarafından cinsel yönelim ve cinsiyet kimlik hukuku ve kamu politikası hakkında sunum.
- 54 Hedeflerin Karşılanması ve Salgın Kontrolünün Sürdürülmesi (EPIC) Projesi, "COVID-19'un etkisini azaltmak için stratejik hususlar" (bkz. dipnot 8); Egale Canada, "COVID-19'un Etkileri: Kanada'nın LGBTQI2S topluluğu odakta", 6 Nisan 2020.
- 55 İnsan Hakları Kampanyası (AMERIKA Birleşik Devletleri) tarafından gönderim.
- 56 İbid.
- 57 Krize Müdahale Mekanizması (Endonezya) tarafından gönderim.
- 58 Fenway Enstitüsü (Amerika Birleşik Devletleri) tarafından gönderim.
- 59 Eşcinsel Erkek Sağlığı ve Hakları için Küresel Eylem (MPact) tarafından gönderim.
- 60 Yanid.
- 61 Örneğin, bkz. Güney Kore İnsan Hakları Ağı, İsveç Lezbiyen, Gey, Biseksüel ve Transseksüel Hakları ve TransAktion (Danimarka) Federasyonu.

- 62 İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından gönderim. Ayrıca bkz: APCOM Vakfı, "COVID-19 ve çeşitli SOGIESC toplulukları, HIV hizmetleri ve önemli popülasyonlar üzerindeki etkileri", COVID-19 Etki Serisi, Bölüm 1. www.apcom.org/'da mevcuttur.
- 63 İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından gönderim. Gloria Careaga'nın belediye binasındaki sunumuna da bakın.
- 64 YP Vakfı (Hindistan) tarafından gönderim.
- 65 Bishop, Güvenlik Açığı Yükseltildi (bkz. dipnot 30).
- 66 Kamboçya İnsan Hakları Merkezi tarafından gönderim.
- 67 CHOICE tarafından Gençlik ve Cinsellik tarafından gönderim (Hollanda); ILGA World ve Transgender Europe.
- 68 Anna IR van der Miesen, Daphne Raaijmakers ve Tim C. van de Grift, "Biraz daha beklemeniz gerekiyor": COVID-19 sırasında cinsiyeti doğrulayan tedavilerin ertelenmesinin bir sonucu olarak transseksüel (zihinsel) sağlık risk altında", Cinsel Davranış Arşivleri, cilt. 49, Sayı 5 (Haziran 2020).
- 69 CHOICE for Youth and Sexuality tarafından gönderim.
- 70 ILGA Europe, "COVID-19'un Avrupa ve Orta Asya'daki LGBTİ toplulukları üzerindeki etkileri"
- 71 Syed Bukhar Shah, "Travestiler sokağa çıkma yasağı karşısında yardım istiyor", News International, 13 Nisan 2020.
- 72 A/74/181, paragraf. 15.
- 73 Asya Pasifik Transgender Ağı tarafından gönderim.
- 74 İnsan Hakları Kampanyası ve İnsan Hakları İzleme Örgütü tarafından gönderim.
- 75 MPact tarafından gönderim.
- 76 Kadın Girişimlerini Destekleme Grubu (Gürcistan) tarafından gönderim.
- 77 Latin Amerika ve Karayipler için Uluslararası Lezbiyenler, Geyler, Biseksüeller, Trans ve İnterseks Derneği, "Koronavirüs pandemisi ve bölgemizdeki etkileri karşısında ILGALAC'ın Açıklaması", 20 Mart 2020.
- 78 Örneğin bkz. Asociación Civil Más Igualdad Peru tarafından gönderim.
- 79 ANTRA (Brezilya) tarafından gönderim.
- 80 A/74/181, paragraf. 52.
- 81 Paul Dillane ve Kimahli Powell, "COVID-19'un yerinden edilmiş LGBTQI kişiler üzerindeki etkisi: politika yapıcılar için dört tavsiye içeren bir rapor" (Toronto ve New York, Rainbow Railroad, 2020).
- 82 Birleşmiş Milletler, "COVID-19 ve insan hakları" (bkz. dipnot 1); Eşit Haklar Koalisyonu, "COVID-19'un LGBTİ toplulukları üzerindeki küresel etkisi" (bkz. dipnot 49). Ayrıca bkz. Mülteci ve Göçmen Eğitim ve Hukuk Hizmetleri Merkezi (Amerika Birleşik Devletleri). 83 CCPR/C/128/2.
- 84 Cinsiyet ve Politika İçgörülerine Göre Gönderim (GenPol) (İtalya).
- 85 OHCHR, "COVID-19 ile ilgili istisna yok: 'Herkesin hayat kurtaran müdahalelere hakkı vardır – BM uzmanları diyor", 26 Mart 2020.
- 86 Gönderen Hombres Trans Panama.
- 87 MPact tarafından gönderim.
- 88 İnsan Hakları Kampanyası ve ILGA Europe tarafından gönderim.
- 89 ILGA Europe tarafından gönderim.
- 90 Asociación Colectivo Hombres XX (Meksika) ve Colectivo Síwo Alar (Kosta Rika) ve TransAktion tarafından gönderim.
- 91 ASEAN SOGIE Caucus tarafından gönderim.
- 92 Hedeflerin Karşılanması ve Salgın Kontrolün Sürdürülmesi (EPIC) Projesi, "COVID-19'un etkisini azaltmak için stratejik düşünceler" (bkz. dipnot 8).
- 93 Eşit Haklar Koalisyonu, "COVID-19'un LGBTİ toplulukları üzerindeki küresel etkisi"; Hedeflere Ulaşma ve Salgın Kontrolü Sürdürme (EPIC) Projesi, "COVID-19'un etkisini azaltmak için stratejik düşünceler".
- 94 ASEAN SOGIE Caucus tarafından gönderim.
- 95 CHOICE for Youth and Sexuality ile tarafından gönderim.
- 96 İspanya'dan gönderim.
- 97 LGBTQ Sorunları için Küresel Hayırseverlik Projesi ve Fon Sağlayıcılar, 2017–2018 Küresel Kaynaklar Raporu: Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel ve İnterseks Topluluklara Devlet ve Hayırsever Desteği (Mayıs 2020).
- 98 "Coming Out" Tarafından Gönderilenler (Rusya Federasyonu); Kriz Müdahale Mekanizması (Endonezya); LGBT+ Eşitliği için Doğu Avrupa Koalisyonu; Mitini Nepal. Ayrıca bkz. Bhattacharya, "Koronavirüs salgını" (bkz. dipnot 52).

- 99 Kriz Müdahale Mekanizması (Endonezya) tarafından gönderim.
- 100 ANTRA tarafından gönderim.
- 101 Alix Froissart, "Le Mans. «Un soulagement» d'être logé dans un appartement pour les jeunes LGBT en zor», Ouest France, 17 Mayıs 2020.
- 102 ILGA World tarafından gönderim.
- 103 age
- 104 Televisa.News, "Casa Frida opera como refugio para comunidad LGBT", video, 21 Mayıs 2020
- 105 Bhattacharya, "Koronavirüs salgını".
- 106 "Çıkış" tarafından gönderim.
- 107 ILGA Europe'un tarafından gönderim.
- 108 Total Slovenya Haberleri, "Slovenya'da LGBT+ topluluğu ve Covid-19", 1 Mayıs 2020.
- 109 Mike Daemon, "LGBTIQ+ Nijeryalılar COVID-19 salgınıyla nasıl başa çıkıyor", RightsAfrica, 17 Nisan 2020.
- 110 Bilitis Kaynak Merkezi Vakfı tarafından gönderim.
- 111 Rebecca Kelly, "İrlanda'daki LGBT+ destek grupları karantina sırasında hala faaliyet gösteriyor", Gay Community News, 7 Mayıs 2020.
- 112 Melalin Mahavongtrakul, "LGBTİ için pandemik kılavuzlar", Bangkok Post, 27 Nisan 2020.
- 113 CHOICE for Youth and Sexuality tarafından gönderim.
- 114 Cinsiyete Göre Gönderim ve Politika İçgörüler, GenPol.
- 115 Bilitis Kaynak Merkezi Vakfı tarafından gönderim.
- 116 Bishop, Güvenlik Açığı Güçlendirildi (bkz. dipnot 30).
- 117 CHOICE for Youth and Sexuality tarafından gönderim.
- 118 Gönderimler Hombres Trans Panama ve Legebitra (Slovenya).
- 119 CHOICE for Youth and Sexuality tarafından gönderim.
- 120 GenPol tarafından gönderim.
- 121 Piskopos, Güvenlik Açığı Güçlendi; Ayrıca bkz. İnsan Hakları Kampanyası tarafından gönderim.
- 122 Dignity Network Canada, "COVID-19 ve küresel SOGIESC/LGBTİ+ insan hakları hakkında bilgi notu" (Nisan 2020).
- 123 ILGA Europe ve ASEAN SOGIE Caucus tarafından gönderim. Ayrıca bkz. Bishop, Güçlendirilmiş Güvenlik Açığı; Eşit Haklar Koalisyonu, "COVID-19'un LGBTİ toplulukları üzerindeki küresel etkisi" (bkz. dipnot 49).
- 124 Mısır Kişisel Haklar İnisiyatifi tarafından gönderim.
- 125 İspanya tarafından gönderim.
- 126 ILGA World'den Gönderim.
- 127 Kamu Savunma Servisi (Arjantin).
- 128 age
- 129 age
- 130 Asociación Civil Más Igualdad Peru tarafından gönderim.
- 131 İspanya tarafından gönderim.
- 132 Janine Peralta, "Pasig City ek nakit yardımına dahil olan LGBTQ ebeveynler", CNN News, 5 Mayıs 2020; Jeline Malasig, "'Lahat kwalipikado': Vico Sotto'nun Pasig sakinleri arasında LGBTQ+ çiftler var", Interaksyon, 6 Mayıs 2020; Manila Bülteni, "Pasig, şehrin SAP'sindeki LGBTQ ailelerini içeriyor", 8 Mayıs 2020.
- 133 Dorothy Andrada, "Iloilo City tecrit sırasında LGBTQ+ vatandaşlarına mali yardımda bulunacak", Nation, 12 Mayıs 2020; Regi Adosto, "Iloilo City, LGBT topluluğu için 2.000 ayuda sa mga miyembro ng", ABS-CBN News, 13 Mayıs 2020 (Tagalogca); Roel Hoang Manipon, "Iloilo City yardımları LGBTQ+ sakinleri", Tribune, 18 Mayıs 2020; Perla Lena, "Iloilo City'nin SAP sürümünü tamamlamak için 2 güne daha ihtiyacı var", Filipin Haber Ajansı, 11 Mayıs 2020.
- 134 Filipinler Üniversitesi, UP Medya ve Halkla İlişkiler Ofisi, "Yani, the EndCovBot, LGBT argosunu öğrenir", 26 Mayıs 2020. Sohbet kutusu Facebook Messenger üzerinden m.me/YaniEndCovBot adresinden kullanılabilir.
- 135 Bishop, Güvenlik Açığı Güçlendirildi (bkz. dipnot 30).
- 136 A/74/181, paragraf. 59.

- 137 A/HRC/44/49, paragraf. 41.
- 138 ILGA World tarafından gönderim.
- 139 GenPol tarafından gönderim.
- 140 L'Express, «Homophobie: lancement d'une application pour signaler des act de şiddet LGBT karşıtı», 24 Nisan 2020.
- 141 L'Express, «Confinement : Marlène Schiappa annonce un "plan d'urgence" contre les şiddet LGBT karşıtı», 24 Nisan 2020.
- 142 E/C.12/2020/1, paragraf. 12.
- 143 OHCHR, "COVID-19 ile ilgili istisna yok: "Herkesin hayat kurtaran müdahalelere hakkı vardır" (bkz. dipnot 86); Hedeflerin Karşılanması ve Salgın Kontrolün Sürdürülmesi (EPIC) Projesi, "COVID-19'un etkisini azaltmak için stratejik düşünceler" (bkz. dipnot 8).
- 144 "Coming Out" İle Gönderilenler; Diversidad Cinsel LGBTIQ de Nikaragua; Kriz Müdahale Mekanizması (Endonezya); Fundación para el Estudio y la Investigación de la Mujer ve enREDando Salud.
- 145 Fenway Enstitüsü (Birleşik Devletler) tarafından gönderim.
- 146 ASEAN SOGIE Caucus tarafından gönderim.
- 147 İnsan Hakları Kampanyası tarafından gönderim.
- 148 Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Dominik Cumhuriyeti'ndeki UNAIDS tarafından yapılan sunum.
- 149 A/HRC/41/45, paragraf. 12.
- 150 Vali Tom Wolf, Pensilvanya, Amerika Birleşik Devletleri, "Gov. Wolf, COVID-19 veri toplamasına cinsiyet kimliği, cinsel yönelim veya ifadenin dahil edildiğini duyurdu", 13 Mayıs 2020.
- 151 ILGA World'den Gönderim.
- 152 Asociación Internacional de Lesbianas, Gays, Bisexuales, Trans e Intersex para América Latina y el Caribe, CORONAPAPERS: Nuestra Comunidad LGBTI en Tiempos de Pandemia (Buenos Aires, 2020).
- 153 OHCHR, "COVID-19 ve LGBTİ kişilerin insan hakları: COVID-19'un LGBTİ kişiler üzerindeki etkisi nedir", 17 Nisan 2020; OHCHR, "COVID-19 ile ilgili nefret söyleminin ele alınması ve bunlara karşı mücadele hakkında Birleşmiş Milletler kılavuz notu", 11 Mayıs 2020.

